

Charta 77-32/86 - Gaudeamus igitur
(pokračování z minulého čísla)

c) Forma a náplň studia

Tím, že jsou vysoké školy včetně univerzit začleněny do jednotného státního výchovně vzdělávacího systému jako jeho nejvyšší stupeň, smazává se rozdíl mezi nimi a školami nižších stupňů. Podobně jako na školách základních a středních postupuje se i na vysokých školách a univerzitách podle jednotných osnov, schválených příslušným ministerstvem školství. To ovšem znamená, že na všech českých, resp. slovenských vysokých školách či univerzitách stejného zaměření se v době platnosti takových osnov rok za rokem musí přednášet stále totéž! Že pro věci skutečně nové, které vědecké bádání přináší, pro individuální pojetí výuky či spolupráce pedagogů se studenty se takřka žádný prostor neponechává. Důraz se klade na zvládnutí objemu učiva stanoveného osnovami, vyžaduje se povinná docházka do předepsaných přednášek a cvičení (kontroluje se prezence). Zkoušky se ve své většině chápou jen jako prostředek ke zjištění, jak dobře si student přednášené učivo osvojil. Dnešní československá vysoká škola či univerzita nenabízí svým studentům volný čas a prostor ke studiu, neusiluje o to, aby měli především příležitost pobývat v knihovnách, ve studovnách či laboratořích, setkávat se s profesory, konzultovat je a diskutovat s nimi. Naopak jsou zavaleni spoustou povinností, nuceni odsedět spoustu hodin v přednáškových síních, biflovat předepsanou látku. Na to, co by měl adept nějakého oboru dělat především, aby do něho pronikl, aby se s ním aktivně sžil, mu ve shonu studijních plánů zbývá málo času, zpravidla žádný. Že by si student sám o své újmě a na vlastní odpovědnost mohl hledat cestu svým oborem, učit se v něm ~~léze~~ "chodit", t.j. samostatně nalézat jeho problémy a konfrontovat se s nimi, je v rámci stávajícího rigidního systému vysokoškolského studia takřka nemyslitelné. Pracovní semináře, kolokvia či dokonce kurzy, do kterých by se student mohl zapsat na základě vlastní volby a kde by se mohl seznámit se stylem práce určité vědecké "školy", navázat potřebné kontakty, popřípadě začít se sám na této práci aktivně podílet, na našich univerzitách takřka neexistují či představují vzácnou výjimku, živořící někde na okraji oficiálně stanoveného studijního programu. Neschválené mezioborové kombinace či dokonce možnost samostatně zformulovat své východisko a přizpůsobit mu náplň svého studia také nepřicházejí v úvahu. Není pak divu, že takto úředně sešněrovaný styl studia jene velice těžko může dovést studenta k tvůrčí samostatnosti, naučit jej klást v rámci zvolené oblasti vědeckého zkoumání smysluplné ~~na~~ otázky a hledat na ně odpovědi.

Za zvláštní problém pokládáme výuku předmětů, které jsou zahrnuty do tzv. společného základu, zahrnujícího zhruba deset hodin týdně, t.j. celou třetinu výukového programu. Pomineme-li tělesnou výchovu s výukou jazyků, přednášejí se zde společenské vědy: marxisticko-keninská filozofie, dějiny KSČ a mezinárodního dělnického hnutí, vědecký komunismus, politická ekonomie a další. Platí zde bohužel přesně to, co již bylo výše řečeno v souvislosti s přijímacími zkouškami. Studenti nejsou vedeni k samostatnému myšlení a společensko-vědní problematice, ke kritickému zvažování předkládaných problémů. Očekává se od nich opět jen zvládnutí látky, v tomto případě papouškování ideologicky prověřených a státními institucemi schválených pravd a společenských teorií. Naopak se přísně zapovídá vyslovovat cokoli, co by skálopevnou jistotu těchto pravd mohlo jen trochu narušovat či problematizovat. Myšlení budoucích vědců či tvůrčích pracovníků je tak znovu a znovu korumpováno a nuceno z důvodů ryze existenčních (student musí projít celým studiem bez kolizí, chce-li si připravit dobré předpoklady k budoucí kariéře) resignovat na sebe sama, na ona elementární měřítko, jimiž by mělo být jako myšlení kritické a nepředpojaté vždy poměřováno.

d) Možnosti práce vědecké a tvůrčí

Protože vysoké školy nemají povahu samostatných institucí vybavených pravomocemi svobodně ~~rozvíjet~~ rozvrhovat ~~xx~~ svou činnost vědeckou či uměleckou, ztrácejí do značné míry svou roli významných duchovních, kulturní a tvůrčích center, míst, odkud by ku prospěchu celé společnosti mohly

vycházet nové podněty. Vysoké školy - jako jakékoli ~~státní~~ jiné státem zřízení a ze státního rozpočtu financované instituce - dostávají od svého resortního ministerstva úkoly, které mají v rámci své výchovné, vzdělávací, vědecké nebo umělecké činnosti plnit. Tyto úkoly jsou koordinovány s potřebami vyplývajícími ze státního plánu rozvoje národního hospodářství. Aniž bychom chtěli spojitost mezi teoretickou činností a praktickými problémy světa, v němž žijeme, bagatelizovat, domníváme se, že odvozovat vodítka pro takovou činnost jednostranně z požadavků praxe a nadto ještě především národohospodářské, je přinejmenším ~~neuvážené~~ neuvážené. Výsledkem totiž často je, že jsou preferovány obory spíše technické a přírodovědecké a z těch zejména ty, které se mohou, mnohdy jen naoko, vykázat bezprostřední praktickou využitelností. Obory méně praktické, zasahující do jiných, pro život člověka však možná daleko důležitějších oblastí, tím pochopitelně trpí. Stává se dokonce, že v rámci takového plánování se zruší celé katedry, jejichž obor se považuje za zbytečně obecný, a rudíž pro naši (zjevně příliš malou) zemi málo perspektivní. (Např. na matematicko-fyzikální fakultě byly takto v roce 1970 zrušeny katedra matematické logiky a katedra obecných matematických struktur.) Často se ovšem ukáže později, jak toto rozhodnutí bylo neuvážené, dokonce měřeno měřítky čistě praktickými. Stav vědy, charakterizovatelný problémy, které usiluje vyřešit, a metodami, které při tom používá, může do značné míry předbíhat aktuální praktické požadavky společnosti, kde je tato věda pěstována, a je tudíž i z tohoto hlediska nedomyšlené chtít je usměrňovat či dokonce plánovat podle stávající společenské poptávky.

Vzhledem k významu, který je nadřazenými ministerskými orgány prisuzován různým oběžníkům, hlášením a výkazům, s jejichž pomocí se má i v rámci teoretických zkoumání a objevování nového vykazovat plnění plánu, společenská prospěšnost (skutečná či alespoň potenciální) a ekonomický přínos daného oboru, stávají se vědečtí pracovníci a vysokoškolští pedagogové stále více jen úředníky ve svých oborech. Základní výzkum či vlastní činnost pedagogická tím pochopitelně trpí a podporuje se formalismus a prázdné papírování.

e) Obsazování učitelských a vědeckých míst

Samostatnou kapitolou jsou zásahy státních a stranických orgánů při obsazování míst na jednotlivých katedrách. Zarážející je již skutečnost, že samotné udělování vědekopedagogických a umělekopedagogických hodností (docent, profesor) se nyní dostalo zcela do rukou státních institucí, přičemž byly zrušeny habilitace (předložení habilitační práce a obhajoba). Docentem se dnes vysokoškolský učitel stane, osvědčí-li se po určité době jako "dobře se chovající" odborný asistent. Vedoucí kateder musí být potvrzováni ve své funkci MV KSČ, při rozhodování mezi uchazeči na jakékoli vědecké místo se především přihlíží, zda dotyčný je členem KSČ, popřípadě SSM, zda má pro toto místo "kádrové předpoklady". Příliš často se pak stává, že přednost dostávají lidé nikoli oddaní svému oboru, kritičtí a kultivovaní, ale lidé především politicky přizpůsobiví. Překáželi některý z učitelů bezohledným a odborně neschopným karieristům v jejich postupu, je pro ně velice snadné označit ho za politicky nespolehlivého. Takový člověk je pak jednoduše propuštěn, a to tak, že se s ním neprodlouží pracovní smlouva či je potrestán alespoň méně nápadnou formou: z místa pedagogického je převeden na místo vědeckého pracovníka. Nesmí pak učit a do důchodu je nucen jít již v šedesáti letech, zatímco učitelé mohou působit až do pětadesáti let. I to však platí pouze nominálně. Setrvání učitele po šedesátce je rovněž vázáno na jeho politické hodnocení.

f) Zahraniční kontakty

Je celkem zřejmé, že svobodný rozvoj kontaktů se zahraničními institucemi, možnost účastnit se konferencí a sympozií či absolvovat stáž či vědecký pobyt v zahraničí může být vědeckým pracovníkům, pedagogům či studentům jediné ku prospěchu. Proto také po celém světě existuje široká mezinárodní výměna. Profesori, vědci i studenti jezdí bez jakýchkoli problémů ze země do země, navzájem se navštěvují, konfrontují své výsledky, na mnohých projektech spolupracují. Mají-li ovšem tu smůlu, že jsou československými občany, ocitají se ve srovnání se svými kolegy v nezáviděníhodné situaci. Veškeré zahraniční styky pracovníků i studentů

československých vysokých škol a univerzit totiž podléhají přísné kontrole státních orgánů a musí být jimi schvalovány. Ve skutečnosti jsou tyto styky omezeny dnes na naprosté minimum. Považují se spíše za výjimku, mnohdy více tolerovanou než žádoucí, nikoli za něco naprosto normálního. Kritériím vědeckým se opět při rozhodování o těchto věcech nadřazují měřítko ideologická, údajné "státní zájmy". A to prakticky u všech aspektů života na vysokých školách i zde jsou vysokoškolští pracovníci a studenti vystaveni korupčním vlivům. Schválení zahraniční cesty je v mnoha případech odměnou za občanskou poslušnost. Naopak neschválení takové cesty, a to třeba i tehdy, kdy jde o špičkového odborníka, je znamením, že s dotyčným není, co se kádrového profilu týče, něco v pořádku a že byl zařazen na seznam proskribovaných. Do zahraničí pak až příliš často nejedí za vědeckým účelem opravdoví odborníci či talentovaní studenti, ale především ti, kdo rádi cestují a jsou ochotni pro to udělat, co je v jejich silách. Nemohou se vykázat potřebnou kvalifikací odbornou a věcnou, vykazují se kladnými politickými postoji a příkladnou společensko-politickou angažovaností. Situace zajisté není tak úplně černobílá a příležitost dostanou občas i lidé povolání. Nicméně vždy se jim jasně naznačuje, že takové povolení nutno považovat za jednorázově udělené privilegium a nikoli za cosi, nač má každý vědecký pracovník, vysokoškolský pedagog či student právo, vyplývající ze samotné povahy jejich činnosti.

Zdá se nám, že naše vysoké školství - a především univerzita - prochází dnes opět krizí. "Původní idea" univerzity upadla znovu v zapomnění a rozplynula se ve vysokoškolském provozu ovládaném a regulovaném státními orgány. Opět převažuje důraz na hotové, technicky využitelné poznatky. Opět jsou studentům do hlav nalévány spousty zdánlivě hotových pravd a neotřesitelně jistých vědomostí. Opět se vytratil onen univerzální nárok, kterému by univerzita měla vždy dostávat a být otevřena, nárok, který kdysi stál u zrodu univerzity středověké a který v jiné situaci opakuje a prosazuje např. Wilhelm von Humboldt.

Hranice, které vydělují univerzitu z ostatních sfér lidské společnosti a vymezují prostor univerzitních svobod, chráněný privilegiem před autoritářskými mocenskými zásahy, se opět neuznávají. Stále se sice hovoří o univerzitních tradicích, o "staroslavné" univerzitě. Bohužel tyto tradice jsou v tom podstatném takřka zcela odumřelé. Na slavnostních shromážděních, až už při příležitosti imatrikulací, promocií atp., které se konají ve starobylých univerzitních prostorách, se profesorský sbor sice obléká do tradičních talárů, funkcionáři si jako symboly svých úřadů nasazují blyštivé řetězy, oslovují se latinsky a pedel přináší univerzitní insignie. Nicméně to, čeho by toto všechno mělo být stálou připomínkou, je zapomenuto a tak má člověk spíše pocit, že z univerzitních tradic zbývá již jen pouhá obřadnost, decentně a milosrdně zakrývající přítomnou prázdnotu.

Univerzitní duch a spolu s ním i celý systém vysokých škol u nás dnes nezadržitelně upadají a tento úpadek se více či méně zprostředkovaně promítá do celé společnosti a projevuje se ptakticky ve všech oblastech jejího života, národní hospodářství a materiální blaho jejích členů nevyjímajíc. Podobně jako v dobách Humboldtových krize univerzity i dnes volá po reformě.

Východisko reformy

Krize univerzity aktualizuje otázku její ideje a vybízí k reflexi. Zpřítomňuje - mezi jiným - i problém vztahu vědy k technice.

Domníváme, že se třeba přihlédnout i k různým úvahám soudobých myslitelů o krizi legitimacy vědy, zejména vědy přírodní. Tyto úvahy přinesly jedno zásadní zjištění: vědy, které vsázejí pouze na technický úspěch a hledají tedy svůj smysl a naplnění mimo vlastní poznání, které rezignují na svůj univerzální charakter a slepě se specializují, míjejí se svého nejvlastnějšího cíle a ztrácejí posléze orientaci ve světě lidského života. Místo, aby člověku pomáhaly a činily jeho svět lepším, lidsky důstojnějším, počínají ho nenápadně zotročovat a ohrožovat. Věda jako věda se totiž nelegitimuje tím, že je schopna technických zázraků, ale jedině trvalým vykazováním svého původu v elementárních vztazích člověka k jeho ~~xx~~ světu, "pokud se cítí způsobitou poznat pravdu ~~xxx~~ a uznává-li pravdu za lidské dobro.... Svobodnou a jen pravdě odpovědnou vědu nelze

vázat na funkcionální či jiný model, který vědecké racionalitě staví meze poznání. Věda musí být otevřená, ba dokonce rozmanitými směry.... Věda musí být svobodná také v tom smyslu, že její výkony nejsou určovány bezprostředními cíli, společenským užitekem nebo ekonomickými zájmy. To neznamena, že musí být zásadně oddělena od praxe. Ale aby mohla působit na praxi, musí být napřed podřízena pravdě; musí tedy mít svobodu k pravdě". Je pozoruhodné, že ~~XXXXXXXXXXXX~~ autorem těchto výroků je člověk, stojící v čele instituce, která sice pomáhala svobodný univerziální prostor vytvořit, ale která později po staletí vedla se svobodnýmyslnou vědou mocenskými prostředky neúpravný boj, současná hlava katolické církve, papež Jan Pavel II.

Má-li tedy právě univerzita být místem, kde se takto pojatá věda může pěstovat a rozvíjet - a to je podle našeho mínění elementárním smyslem, "původní ideou" její existence - musí být s to tuto svobodu k pravdě do všech důsledků uskutečňovat a neměly by jí být přitom kladeny žádné překážky. Na to navazuje i další princip výstavby univerzity: propojení a jednoty bádání a učení. Vysokoškolský učitel totiž nepředává učební látku, jak se děje na školách nižších stupňů, ale uvádí žáky do existujících problémů své vědy, vykládá jim své vlastní vědecké názory na ně. Na vysoké škole nejde pouze o to zvládnout nějaké definitivní a uzavřené vědění, ale naučit se aktivně a odpovědně myslet, t.j. především naučit se tázat, získat "pohyblivého vědeckého ducha".

Univerzita znamenala původně "univerzitní" společenství učitelů a ~~žků~~ žáků (universitas magistrorum et scholarum), ale také - přinejmenším od dob Erasma Rotterdamského - instituci, kde se rozvíjí "univerzální" vztah k předmětu vědeckého bádání (universitas scientiarum). Poznání a bádání je totiž vždy v jádře celkem, jakkoli je členěno do jednotlivých oborů. Životnost vědy, schopnost klást si patřičné otázky, neustále se prokazovat hledáním pravdy - to vše závisí na vztahu vědy k celku, k celkové souvislosti života člověka k jeho přirozenému světu. Toto spontánní tíhnutí k celku je svou povahou filozofické, odpovídá prapůvodnímu poslání filozofie: zprostředkovat člověku poznání sebe sama, udržovat jej v otevřeném vztahu ke světu a jeho pravdě. Proto i každá jednotlivá věda má v jádře filozofický charakter. Smyslem univerzity je především vstřípnit studentovi ideu celku jeho vědy i ideu celku poznání a vychovat z něho člověka myslícího filozoficky, člověka odpovědného a majícího odvahu k pravdě.

Závěr

Předchozí úvahy se nesnažily nahradit systematické a důkladné zpracování této tematiky a zajisté mnohé opomenuly. Navíc jejich základní východisko a způsob, jak se snaží věc uchopit, ani zdaleka nemusí být všeobecně přijatelné. Odvodit z nich tedy lze jen ty nejzákladnější požadavky.

Především by bylo dobré a důležité, aby se o problémech univerzity a vysokoškolského vzdělání rozvinula co nejširší diskuse. Výchozí otázkou podle našeho mínění je samotné místo univerzity v současné společnosti, role, kterou může hrát při hledání cest z krize (sociální, politické, ekologické atd.), již se vyznačuje evropský vývoj druhé poloviny dvacátého století. Jak vlastně má být univerzita včleněna do společenského útvaru, do jeho ekonomicko-sociální a politicko-správní struktury? Čím má být od něho naopak oddělena, chráněna před vlivy, které ji zcozují její "původní ideji"? Jak dalece lze dnes navazovat na pozitivní stránky univerzitního života dřívějšího, např. prvorepublikového či toho, který dnes existuje v zahraničí? Výsledky takové diskuse by v dlouhodobé perspektivě měly vést ke změně zákona, který dnes místo univerzit a všech ostatních vysokých škol v naší zemi vymezuje, a k celkovému koncepčnímu řešení této věci, k radikální a promyšlené vysokoškolské reformě.

Již teď však je třeba, aby se zásadně změnila atmosféra, ve které vysoké školy u nás žijí. Je totiž zcela zřejmé, že právě vysokoškolská půda je vysoce citlivá na dodržování všech lidských práv (která musí být pochopitelně platnost celospolečenskou): svobody myšlení, svědomí a náboženství; svobody cestování; zákazu jakékoli diskriminace z důvodů náboženských, kvůli politickému přesvědčení nebo národnostnímu či sociálnímu původu.

Dále je nutno pochopit, že věda nikdy nebyla a nemůže být jen nástrojem v rukou státu dbajícího o blaho občanů; že k tomu, aby se mohla rozvíjet, potřebuje na státu nezávislý, svobodný prostor univerzitní, protože v lidském světě právě svoboda je to, co nejlépe "neutralizuje omyly a brání pravdy". Státní orgány by si proto měly uvědomit, že omezováním autonomie vysokých škol a neustálou byrokratickou reglementací jejich života umrtvují samu jejich elementární tvořivost; že tím spoutávají onoho kulturotvorného ducha, který by jinak mohl společnosti přinášet četné plody, přispět k celkovému ozdravení společenské atmosféry, k řešení oněch tíživých problémů, se kterými se společnost na konci druhého tisíciletí ve všech oblastech potýká.

Domníváme se, že je nejvyšší čas k základní a hluboké univerzitní reformě i k reformě celého systému vysokých škol, k obnově vztahu k "původní ideji" univerzity. Věříme, že i přes možné nepochopení a pravděpodobný odpor těch, kterým představa jakékoli reformy není po vůli, se tato věc dříve či později prosadí. Čím dřív, tím líp, ku prospěchu nás všech.

XXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXX

V minulém čísle jsme zveřejnili blahopřejný dopis herečce Vlastě Chramostové. Byl chybně označen jako dokument Ch 77/31/86; správné označení je Charta 77/33/86.

XXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXX

Charta 77/34/86 - Slovo úvodem

Charta 77, československá občanská iniciativa, usilující o dodržování lidských práv, vstoupila do života 1. ledna 1977.

V roce 1987 se tedy dožívá svého desetiletí. Nebylo to zrovna lehkých deset let: Charta 77 se musela od počátku potýkat a dodnes se potýká s mnoha těžkostmi, od pestré škály perzekucí ze strany státní moci, až po své vlastní vnitřní problémy, vyplývající z nutnosti trvale hledat společný konsensus lidí nejrozmanitějších názorů a povah. Okolnost, že navzdory těmto těžkostem Charta 77 nejen stále existuje a pracuje, ale získává dokonce stále zřetelněji obecný respekt, je zajisté důvodem k radosti. Neradi bychom se však s tímto výročím vyrovnali pouze tím, že se z něho budíme radovat. Především nám je výzvou k úvahám o budoucnosti Charty 77, o tom, jak její práci zlepšit, jak pro tuto práci získat více spoluobčanů a v neposlední řadě i jak své společenství omladit. Předpokladem takového zamyšlení musí být ovšem i objektivní pohled na oněch uplynulých deset let. Jedním z možných způsobů, jak takový pohled nabídnout, je i tento sborník. Věříme, že lidem v Československu i v zahraničí, kteří se o Chartu 77 zajímají, pomůže seznámit se lépe s její prací, s jejím posláním i s jejími problémy.

17. 11. 1986

Martin Palouš
mluvčí Charty 77

Anna Šabatová
mluvčí Charty 77

Jan Štern
mluvčí Charty 77

XXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXX

Charta 77/35/86

Redakce Rudého práva
Na poříčí 30
112 86 Praha 1

Před necelým měsícem uveřejnilo Rudé právo poznámku Václava Doležala nazvanou "Pod pláštěm milovníků jazzu". V této poznámce se pojednává o případu zatčených funkcionářů "Jazzové sekce". Ale jak se o něm pojednává! Pan Václav Doležal píše:

"Organizace nazývající se Svaz hudebníků byla v roce 1984 v souladu s našimi zákony zrušena, a tím i její "sekce". Nicméně sedm zmíněných občanů využívalo poté krycí hlavičky "jazzové sekce" k dalšímu "podnikání".

Za necelé dva roky prokazatelně získali více než půl miliónu korun".

Toto tvrzení, které předbíhá soudní při a které vůbec nebere v úvahu argumenty obhajoby, je právně a mravně nepřipustné. Pan Doležal, nebo ~~xxxix~~ autor, který se za jeho jménem skrývá, patrně nikdy neslyšel o zásadě, jež praví: "Každý, kdo je obviněn z trestného činu, považuje se za nevinného, dokud není zákonným postupem prokázána jeho vina".

S touto zásadou, která se nazývá prezumpcí nevinny, stojí a padá civilizovaný právní řád. Proto je také zakotvena v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech, a to v odstavci druhém článku 14, odkud ji citujeme. Obdobně je prezumpce nevinny definována v § 2, odst. 2 čs. trestního řádu. Nedbání této zásady vede k barbarské praxi "kdo je zatčen, je i vinen", což pak otvírá dveře zvůli a - jak to ukázaly naše poválečné dějiny - i k justičním vraždám.

Avšak nejen absence základní právní kultury charakterizuje poznámku pana Václava Doležala. Je pro ni příznačný i povýšenecký vztah k domácímu i mezinárodnímu veřejnému mínění. Ačkolí zatčení funkcionářů Jazzové sekce vyvolalo u nás i v zahraničí četné protesty, pocházející z různých kulturních a politických okruhů, bagatelizuje pan Doležal tuto výstražnou odezvu jako nepatřičnou starost ~~xx~~ některých buržoasních sdělovacích prostředků o "delikventy".

22. listopadu vystupuje Václav Doležal na stránkách Rudého práva znovu. Tentokrát si bere na mušku udělení ceny Erasma Rotterdamského českému dramatikovi Václavu Havlovi. Tuto cenu, která se nejen v Holandsku, ale v celé ~~rozšířené~~ Evropě těší účtě a vážnosti, nazývá pan Doležal "výslužkou", slávnost předání ceny v rotterdamském kostele za přítomnosti královské rodiny a holandské politické a kulturní reprezentace "divadélkem" jež má prý odvést Holanďany od jejich skutečných starostí. Ducha celého aktu a smysl děkovné řeči Václava Havla zkreslil pan Doležal k nepoznání. Prý se autor děkovné řeči vydává za blázna. Václav Havel však říká:

"Nás osud je vskutku nedělitelný; čím modernějšími zbraněmi jsme obklíčeni, tím je jeho nedělitelnost zjevnější; naše jednotlivé svobody jsou stále zřetelněji svobodami nás všech; ohrožení jedněch znamená také ohrožení druhých; děsivý samopohyb moderní moci, trvale řečníci o míru a trvale se připravující na válku, nás strhává všechny, společně a do téže propasti; útok na lidskou důstojnost a na lidská práva, jak je evropská tradice vytvořila a Amerika poprvé kodifikovala, je namířen - ať už je veden kýmkoliv a kdekoliv - proti všem."

Zastavme - my všichni a společně - zkázonosné bláznovství světa tím, že mu postavíme do cesty bláznovství jiné a lepší; ~~xxxxix~~ totiž bláznovství své vize mírového celoevropského společenství, bláznovství svého evropského vědomí".

Pan Doležal není s to napadnout smysl Havlovy řeči, která se už mezitím stala významným evropským dokumentem. Hází tedy aspoň blátem po autovi i ~~xx~~ po těch, kdo mu aplaudovali.

Po dočtení článku Václava Doležala, tak urážlivého pro holandskou veřejnost, zvedne čtenář oči a spatří na téže stránce Rudého práva - jen o něco výše - zprávu o setkání M. Gorbačova s nizozemským premiérem. Praví se v ní, že "M. Gorbačov a R. Lubbers se shodli na tom, že nyní nastala příznivá chvíle, kdy lze dosáhnout dohod o reálném snížení výzbroje a o zastavení horečného zbrojení. Tato chvíle však může být promarněna."

Ano, tato chvíle skutečně může být promarněna: pokud by nad poselstvím z Rotterdamu měl převážet styl seriálu pana Doležala, pak by žádná domluva v Evropě a ve světě nebyla možná.

V Praze 28. listopadu 1986

Martin Palouš
mluvčí Charty 77
xxxxxx

Anna Šabatová
mluvčí Charty 77
xxxxxxxxxxxxxxxxxx

Jan Štern
mluvčí Charty 77
xxxxxx

Dne 10. prosince 1986, ve výročí vyhlášení Všeobecné deklarace lidských práv OSN, byla občanské iniciativě Charta 77 udělena Rothkovou kaplí v Houstonu (USA) Cena za věrnost pravdě a svobodě.

Hlavním řečníkem byl arcibiskup Desmond Tutu z Jižní Afriky. Slavnosti byl přítomen i bývalý prezident USA Jimmy Carter.

Rothkova kaple je pozoruhodná stavba pojmenovaná po americkém malíři Marku Rothkovi, který podstatnou měrou přispěl k výtvarné výzdobě kaple a jejímu architektonickému ztvárnění. Kaple byla vybudována počátkem 70. let a setkávají se v ní příslušníci různých světových náboženství - křesťané, židé, muslimové, hinduisté, buddhisté a lidé bez konfese. Rothkova kaple je zároveň významnou institucí, která shromažďuje lidi dobré vůle k zamyšlení nad problémy míru, svobody, spravedlnosti a tolerance. Pořádá sympozia na uvedená témata a udílí ceny.

Cena za věrnost pravdě a svobodě byla letos udělena podruhé. Poprvé ji v roce 1981 obdržela Tatjana Velikanovová, ruská obhájkyň lidských práv.

Laureátem letošní hlavní ceny byl Jurij Orlov. Vedlejší ceny ve výši 10 000 US dolarů obdrželi, kromě Charty 77, francouzský režisér Jean-Luc Godard, jedna z amerických škol, které začaly bojovat proti segregaci, dvě aktivistky z JAR, dále Anatolij Korjagin, vězněný sovětský psychiatr, dva Palestinci z okupovaného území a konečně americké hnutí, které pomáhá přistěhovalcům ze Stř. Ameriky.

Adresa instituce je: Zhe Rothko Chapel, 1409 Sul Ross, Houston 77006, tel. 001-713-5249839, USA.

xxxxxx

Charta 77/36/86

Nadace Rothko Chapel, Texas, USA

Vážené dámy, vážení pánové.

Texas a Československo jsou od sebe vzdáleny více než 10 000 km. Dnes je udílěna u Vás v Texasu cena Rothkovy kaple, cena za věrnost pravdě a svobodě. Je udílěna, kromě jiných laureátů, také Chartě 77, československému hnutí, které se již deset let zasazuje za lidská práva.

To je snad nejpřesvědčivější důkaz toho, že svět je sice mnohými politickými a sociálními bariérami rozdělen, ale přesto zůstává jeden. Je to především svět lidí, kteří se nesmiřují s nespravedlností, bídou sociální i mravní, a kteří usilují o uskutečnění lidských práv a demokratických svobod všude, v každé zemi, velké i malé. Zdá se nám, že dnešní udělení Vaší ceny je toho důkazem. Máme z ní upřímnou radost, vážíme si jí a děkujeme Vám.

V Praze 10. prosince 1986

Martin Palouš
mluvčí Charty 77

Anna Šabatová
mluvčí Charty 77

Jan Štern
mluvčí Charty 77

xxxxxx

xxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxxx

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), čs. ligu pro lidská práva, člena Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Všechny sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění ČSSR. Jména a adresy členů VONS byly zveřejněny ve sdělení č. 591

xxx

Sdělení č. 592 Odvolací řízení proti pražskému katolickému samizdatu

Semát městského soudu v Praze, pravděpodobně za předsednictví JUDr. Alexandra Rudého, projedná dne 12.12.1986 odvolání prokurátora a některých obžalovaných v trestní věci proti RNDr. Vladimíru Fučíkovi a spol. veřejné zasedání je stanoveno na 8,45 hod. do místnosti č. 99 v druhém patře budovy téhož soudu, Spálená ul. č. 2.

Jak je známo (viz naše sdělení č. 436, 438, 446, 449, 455, 522, 524 a 525), vynesl senát obvodního soudu pro Prahu 4 nad pěti obžalovanými aktivisty katolického samizdatu rozsudek, jímž uložil podmíněné tresty odnětí svobody RNDr. Vladimíru Fučíkovi a Květoslavě Kuželové v trvání osmi měsíců za trestný čin maření dozoru státu nad církvemi a ~~xx~~ náboženskými společnostmi (§ 178 tr.z.), Adolfu Rázkovi šest měsíců podmíněně za přípravu k témuž trestnému činu a za trestný čin ohrožení devizového hospodářství (§ 146/1 tr.z.), ing. Václava Dvořáka a Michala Holečka pak zprostil viny. Všichni tři odsouzení se odvolali, proti zproštění viny

se naopak odvolala prokurátorka. Pro úplnost dodáváme, že Adolf Rázek byl v květnových volbách znovuzvolen poslancem národního výboru, že mu však příslušné orgány protizákonně zbranují ujmout se této funkce, prý dokud nebude dořešena jeho trestní věc.

30. 11. 1986

Sdělení č. 593 - Odvolání ve věci Michala Mrtvého

Dne 10.12.1986 od 9,30 hodin proběhne v budově krajského soudu v Ostravě veřejné zasedání, na němž bude senát krajského soudu rozhodovat o odvolání prokurátora proti rozsudku okresního soudu v Olomouci ze dne 29. 10. 1986 v trestní věci Michala Mrtvého. Jak známo (viz sdělení č. 551, 579, 584), byl Michal Mrtvý, katolický aktivista, odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání třinácti měsíců. Opravných prostředků se vzdal, prokurátor se však proti němu odvolal.

8. 12. 1986

xxx

Sdělení č. 594 - Policejní zásah v bytě Františka Šilara

V neděli 7. prosince 1986 odpoledne se v bytě signatáře Charty 77 Františka Šilara sešlo kolek třiceti jeho přátel, vesměs také signatářů Charty 77. Po osmnácté hodině se do bytu dostavili dva uniformovaní příslušníci VB a dva příslušníci StB v civilu. Prohlásili, že asi před dvěma týdny byl přepaden soused pana Šilara, a že proto musejí zkontrolovat občanské průkazy všech osob přítomných v bytě. Po provedené kontrole předvedli k výsledku majitele bytu a pana Josefa Vohryzka. Výsledky trvaly asi dvě hodiny, a jejich obsahem byly dotazy na poměry v Chartě 77. Je tedy zřejmé, že skutečným důvodem kontroly, předvedení a výsledků vůbec nebyla záminka příslušníky SNV uvedená, ale snaha zjistit, kdo a proč se v bytě sešel, a toto setkání narušit.

10. 12. 1986

xxx

Sdělení č. 595 - Případ Michala Mrtvého pokračuje

Senát krajského soudu v Ostravě za předsednictví JUDr. Miloslava Vařeky projednal dne 10. 12. 1986 ve veřejném zasedání prokurátora a paní Dany Metvé, manželky obžalovaného, proti rozsudku okresního soudu v Olomouci ze dne 29. 10. 86, jímž byl Michalu Mrtvému uložen podmíněný trest odnětí svobody v trvání třinácti měsíců. Krajský soud vyhověl odvolání prokurátora, zrušil prvoinstanční rozsudek a vrátil celou věc k došetření, které má spočívat zvláště ve vyhotovení znaleckých posudků na zabavené písemnosti. Současně rozhodl, že M. Mrtvý má být nadále ponechán ve vazbě, v níž je držen již od 24. 7. 86 (usnesení okresního soudu o jeho propuštění bylo na základě stížnosti prokurátora zrušeno).

Veřejnost byla předem vyloučena, jednání směli být přítomni jen rodinní příslušníci obžalovaného. Z nejméně třiceti shromážděných přátel obžalovaného byli dva (kněz František Lízna a Tomáš Kvapil z Olomouce) předvedeni na SNB, většina ostatních setrvala na chodbách soudní budovy a projevovala svou solidaritu s M. Mrtvým hlasitou společnou modlitbou. V souladu se zákonem soud připustil účast veřejnosti při vynášení závěrečného usnesení.

Jak jsme již informovali (viz sdělení č. 551, 579, 584 a 593), měla údajná trestná činnost olomouckého katolického aktivisty M. Mrtvého, dvaadvacetiletého elektromechanika, otce osmnáctiměsíčního syna, spočívat v rozmnožování a rozšiřování převážně náboženských písemností (při domovní prohlídce u něj byl nalezen cyklostyl a větší množství samizdatové literatury). Okresní soud v Olomouci jej sice shledal vinným, kvalifikoval však jeho počínání podle mírnějších ustanovení trestního zákona, než požadovala obžaloba.

Nyní vše nasvědčuje tomu, že státní moc usiluje o ještě drastičtější postih M. Mrtvého, než jaký představovala dosavadní několikaměsíční vazba a uložený podmíněný trest. Je nutno zopakovat, že přitom aktivista M. Mrtvého byla v plném souladu s čs. zákony i přijatými mezinárodními závazky a že z občanského hlediska musí být hodnocena jako velice prospěšná a záslužná. 11.12.1986

XXXX

Sdělení č. 596 - Rozsudek nad pražským katolickým samizdatem pravomocný

Dne 12. 12. proběhlo před odvolacím ysenátem městského soudu v Praze za předsednictví JUDr. Jaroslava Novotného veřejné zasedání v tr. věci RNDr. Vladimíra Fučíka a spol.. Byla projednána odvolání Vladimíra Fučíka CSc., Květoslavy Kuželové a Adolfa Rázka proti rozsudku obvodního soudu pro Prahu 4, jímž byli uznáni vinnými tr. činem maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle ust. § 178 tr.z. (A. Rázek navíc tr. činem ohrožení devizového hospodářství podle ust. § 146/1 tr.z.) a byly jim uloženy podmíněné tresty v trvání osmi, resp. šesti měsíců. Dále také odvolání obvodního prokurátora proti výroku téhož rozsudku, jímž byli obžalováni ing. Václav Dvořák a Michal Holeček zproštění viny. Soud všechna odvolání zamítl, takže rozsudek nabyl právní moci.

Do soudní síně bylo volně vpuštěno 40-50 přátel obžalovaných včetně zástupců amerického a britského velvyslanectví. Obžalovaní ani jejich obhájci nebyli na svých právech kráceni, senát přijal a konstatoval k důkazu dopis pražského arcibiskupa kardinála Františka Tomáška adresovaný soudu, v němž primas katolické církve upozorňuje na nedostatek náboženské svobody v Československu, příznivě hodnotí úsilí obžalovaných tento nedostatek odstranit a přimlouvá se za jejich osvobození. Sami obžalovaní a jejich obhájci poukazovali především na to, že jestliže jako laici rozmnožovali náboženskou literaturu, nemůže to být pokládáno za duchovenskou činnost, přičemž právě tato právní kvalifikace se stala podkladem jejich odsouzení.

Celý proces - jakkoli vynesené tresty byly poměrně mírné a dva obžalovaní byli dokonce osvobozeni - je jen dalším důkazem nedostatku náboženské ~~svobody~~ svobody v Československu a nevhodnosti dosavadní právní úpravy, která je navíc v rozporu s ústavou a přijatými mezinárodními závazky.

13. 12. 1986

xxx

Sdělení č. 597 - Rozsudek odvolacího soudu v Ostravě nad účastníky koncertu

Senát krajského soudu v Ostravě, složený z předsedy Pavla Sikory a soudců JUDr. Svatopluka Pecha a JUDr. Vlasty Zajícové projednal dne 18.8. 1986 odvolání některých obžalovaných a okresního prokurátora proti rozsudku okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 2. 12. 1986. Bohumil Koždoň, Roman Matula, Lubomír Kubis, Petr Kubiček, Zdeněk Lacina, Renáta Bílá, Miroslav Procházka a Ladislav Uharek, o jejichž případě jsme podrobně informovali ve sdělení č. 509, se podle rozsudku krajského soudu v Ostravě dopustili svou ~~účastí~~ účastí na soukromém setkání několika hudebních skupin v pronajaté místnosti restaurace Na Lapačce v Šenově 1. 12. 1984 a ne-souhlasem s jednáním příslušníků SNB, kteří proti této akci zakročili, trestnému činu výtržnictví podle § 202 tr.z.. Roman Matula a Bohumil Koždoň, který byl také označen za organizátora této akce, navíc tr. činu podněcování podle § 164 trestního zákona.

Rozsudkem krajského soudu v Ostravě byl Romanu Matulovi a Lubomíru Kubisovi uložen neppdmíněný trest odnětí svobody v trvání deseti měsíců se zařazením do I. NVS, Bohumilu Koždoňovi trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců s podmíněným odkladem na tři roky, Petru Kubičkovi, Zdenku Lacinovi, Renátě Bílé a Miroslavu Procházkovi trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců s podmíněným odkladem na dva roky, Ladislavu Uharkovi byl uložen trest nápravného opatření. V případě Ladislava Gona soud potvrdil osvobozující rozsudek okresního soudu. Za Zdenka Lacinu a Romana Matulu jejich zaměstnavatelé nabídli soudu společenskou záruku, kterou však soud nepřijal.

Roman Matula a Lubomír Kubis nastoupili výkon trestu dne 10. 12. 1986. Při normálním průběhu výkonu trestu budou propuštěni na svobodu 10.10.1987.

19. 12. 1986. x

xxx

Sdělení č. 598 - Zárok příslušníků SNB proti svatebčanům v Libimi-Obědném okr. Šumperk

Dne 8. 11. 1986 se v předem pronajatém sále kulturního domu v Libimi-Obědném konala oslava svatby Romana Moravce a Lenky Hubáčkové, které se zúčastnilo kolem osmdesáti jejich přátel. Bylo dohodnuto, že během této oslavy vystoupí několik amatérských rockových skupin. Zhruba

kolem půlnoci, když hrála poslední z těchto skupin, vtrhlo do sálu asi dvacet příslušníků SNB, uniformovaných i civilistů, s obušky v rukou. Všichni účastníci oslavy byli perlustrováni a současně s tím jim byly zabaveny všechny filmy, pásky a kazety. Kdo se dožadoval vysvětlení, byl zadržen a odveden do předem přistaveného autobusu SNB, kromě něhož bylo před kulturním domem přistaveno také vodní dělo. Oslava byla přerušena, zadrženo bylo asi třicet osob. Všichni byli propuštěni následujícího ráno.

20. 12. 1986

XXXXX

XXXXXXXXXXXX

XXXXX

Petice za Jiřího Wolfa

Prezident ČSSR dr. Gustáv Husák,
Praha - Hrad

Praha 1. prosince 1986

Pane prezidente,

již dne 16. 7. 1986 jsme odeslali dopis, v němž jsme Vás žádali, abyste nechal propustit Jiřího Wolfa (nar. 5. 1. 1952) z vězení ve Valdicích. Žel, až dosud jsme na tento dopis nedostali odpověď. Již v této době byl zdravotní stav Jiřího Wolfa velmi špatný.

Nyní se dovídáme, že jeho zdravotní stav se zhoršuje.

Jiří Wolf trpí mimo jiné těžkými žaludečními potížemi, je mu však odmítáno lékařské nemocniční ošetření. Navíc se zhoršují celkové podmínky jeho věznění, je mu vyhrožováno zostřenou izolací a zničením.

Máme vážné obavy o život vězněného Jiřího Wolfa!

Jiří Wolf má mnoho přátel. Jeho případná smrt ve valdické věznici by jistě vyvolala značné pobouření.

Jiří Wolf je mladý nadaný dělník, literárně činný, s mimořádně vyvinutým smyslem pro spravedlnost. Vězněn je hlavně za to, že popsal nesnesitelné poměry v nápravně výchovných ústavech Minkovice a Valdice.

Jak si snad vzpomínáte, v jeho záležitosti s Vámi jednal pan W. Brandt a jiní zástupci západoevropských vlád.

Pane prezidente!

Žádáme o propuštění Jiřího Wolfa z vězení ve Valdicích a to z vážných zdravotních důvodů.

Doufáme, že tato naše žádost nezůstane bez odpovědi a že bude kladně vyřízena.

K pisatelům první žádosti z července t.r. se připojují další občané: Milan Balabán, ing. Rudolf Battěk, Otká Bednářová, dr. Václav Benda, Antonie Boková, Jiří Daniček, Jiří Diensbier, Jindřich Dohnal, Markéta Fialková, Jiří Gruntorád, Bohumír Hájek, dr. Jiří Hájek, Marie Růt Křížková, Alena Kumprechtová, Václav Malý, Lenka Marečková, Anna Marvanová, Michal Matzennauer, Dana Němcová, David Němec, Oldřich Němec, Věra Novotná, Mlada Opočenská, Martin Palouš, Pavla Paloušová, Petr Pospíchal, Jiří Pavlíček, Jan Payne, Miloš Rejchrt, Jan Ruml, dr. Marie Říhová, Vladimír Říka, ing. Rudolf Slánský, Miroslav Svoboda, Anna Šabatová, dr. Jaromír Šavřda, dr. Libuše Šilhánová, Jan Štern, Petr Uhl.

Za správnost: dr. L. Šilhánová

XXXXX

XXXXXXXXXXXX

XXXXX

Pavel Roubal píše o Jaroslavu Švestkovi a Janu Dusovi

Dr. Lubomír Štrougal
předseda vlády ČSSR

V Částrově 19. listopadu 1986

Pane předsedo vlády,

pro případ, že by Vám to nebylo známo, chci Vás upozornit na věznění lesního dělníka Jaroslava Švestky a evangelického faráře Jana Dusa.

Oba jsou stíháni pro podvracení republiky, každý ovšem v jiné věci - Jaroslav Švestka byl odsouzen na rok (věznice Plzeň-Bory) za svůj deník 1984 "Olwellův rok" a Jan Dus ~~xx~~ je ve vazbě (věznice Praha-Ruzyně) za své dopisy státním orgánům.

Nutným znakem trestného činu podvracení republiky je nepřátelství k jejímu zřízení. Jak naivní nepřátelé by Jaroslav Švestka a Jan Dus museli být - jak neúčinné nepřátelství, psát deník nebo dopisy. A jaké mínění

o zřízení republiky mají její úředníci, obávající se, že by je mohla podvrátit literatura a stížnosti. Proč s takovou samozřejmostí vyloučili všechny jiné možné pohnutky jednání obou mužů? Já jsem přesvědčen, že Jaroslav Švestka i Jan Dus psali proto, že nemohli nečinně přihlížet nespravedlnosti.

Zde jsou dvě ukázky z jejich textů:

Během posledních patnácti let jsem napsal desítky dopisů, které bych mohl soudu předložit, různým institucím, rezortním funkcionářům, redakcím televize, novin i časopisů a podobně. Věnoval jsem tomu mnoho svého volného času a hodně energie. V těchto dopisech jsem vesměs ~~apeloval~~ apeloval ve jménu zákonů přírodních i společenských na obecné humánní principy, na ohleduplnost k lidem, kteří zde budou žít po nás, protestoval jsem proti řadě prokazatelně negativních jevů. Jen vzácně se mi dostávalo odpovědi - a pak mě vždy děsila jejich ignorance, neinformovanost, nezájem a někdy i jistý cynismus pisatelů. To byl také projev mého "evidentního nepřátelství" k socialismu? Studium těchto dopisů by muselo toto tvrzení zcela vyvrátit..... Jestliže jsem se provinil tím, že jsem zapsal anekdoty, které mezi lidmi kolují, připouštím, že anekdoty někdy třeba pro někoho urážlivé, jestliže jsem o některých jevech či osobách psal slovy, kterými lidé obvykle mluví a jestliže za to mám být trestán, pak dochází k hlubokému paradoxu. Pak ve státě, kde vládne lid, údajně, režim jeho hlas, jeho folklor v nejhlubším slova smyslu potírá..... A zde je trestní právo bezmocné. Rozsudky za politické vtipy vyprávené po hospodách či dokonce zapsané mohou naplnit věznice, ale nikoliv pozvednout humanitu režimu..... Na sluchadla se čeká až dvaapůl roku, pokud ovšem pacient mezitím nezemře, protože objednávky jsou naplňovány jen z jedné třetiny (Dikobraz č. 37/85 s. 3). Na zubní rovnátka čekají děcka rok. "To už může být ovšem, bohužel, pozdě" (Problém: zubní rovnátka pro děti", Příloha RP Haló sobota 15. 6. 85). Ještě dlouze bych mohl z výstřižků citovat. Ostatně sám jsem s dosti bolestivým atheromem od srpna 85 do února 86 pracoval - čekal jsem na operaci. Úroveň našeho zdravotnictví není dána úrovní péče o prominenty a lidi režimu, ale zdravotní péčí o jakékoliv děcko a jakoukoliv babičku. Tvrdím, že trestání by měli být ti, kteří prokazatelně mizerné poměry v našem zdravotnictví způsobili - než já, který jsem tyto poměry toliko konstatoval.

(Jaroslav Švestka: Koncept závěrečné řeči před Nejvyšším soudem ČSR)

Každí státní společenství, které nechce zaniknout, ani otročit cizím zájmům, musí mít vedle morálně a fyzicky zdatné armády také poctivou a zdatnou tajnou policii. Každého pracovníka Státní bezpečnosti, s kterým jsem se setkal, jsem se zachováním nezbytně nutné opatrnosti vždy také dlouho pokládal za poctivého policistu, dokud mě on sám nepřesvědčil o opaku. Nepochybuji o tom, že někteří pracovníci Státní bezpečnosti, s kterými jsem dosud jednal, si zaslouží tento můj vztah zásadní důvěry k pracovníkům tajné policie mého státu a že ze své strany tento můj vztah k nim a k jejich instituci poznali a pokud mě pod vlivem pochybné ideologické a politické indoktrinace stále ještě pokládají za nepřítel, že mě aspoň pokládají za nepřítel poctivého a že to nebylo z pokrytectví, že se mnou jednali s respektem.... I nejtvrďší kritika pracovníků Státní bezpečnosti, obsažená v tomto dopise, má přispět k zlepšení práce této instituce.

(Jan Dus: Dopis prezidentu republiky z 22. dubna 1986)

Tak takoví lidé jsou v našich věznicích. A to v době, kdy se ve Vídni prověřuje uplatňování Závěrečného aktu helsinské konference. Pane předsedo vlády, tato republika nepatří jenom funkcionářům, policistům a soudcům. Je zrovna tak moje, Jaroslava Švestky a Jana Dusa. Vezměte v úvahu naše hlasy a zjednejte nápravu.

Ing. Pavel Roubal, 394 63 Častrov 131, okres Pelhřimov

XXXXXX

XXXXXXXXXXXXXX

XXXXXX

Rozloučení s Jiřím Křivánkem

V noci na 3. prosinec letošního roku tragicky zahynul náš přítel Jiří Křivánek, rodák z Uherského Brodu. Už jako sedmnáctiletý gymnazista vstoupil v roce 1944 do partyzánského oddílu Morana, v jehož řadách se účastnil akcí proti německé okupační moci až do května 1945. Mladí lidé z tohoto oddílu pocházeli většinou ze skautského okruhu odboje a i po skončení války dál živě pociťovali svou sounáležitost s tímto hnutím, udržovali vzájemné kontakty a scházeli se, což státní moc nelibě nesla, a protože tato organizace nepůsobila v omezujícím rámci tzv. Národní fronty, bylo už na podzim 1947 této skupině vysloveno oficiální varování, aby zanechala své činnosti. Okamžitě po únoru 1948 byli všichni členové skupiny tvrdě pronásledováni a Jiří Křivánek byl vyloučen z vojenské akademie v Hranicích proto, že veřejně zpochybňoval úřední verzi o smrti ministra zahraničí Jana Masaryka. Rozhodl se proto, že odejde z republiky do americké okupační zony Německa.

Koncem prosince 1948 se Jiří Křivánek pokusil o návrat do Československa a jako mnoho jiných se stal obětí provokace. Byl zatčen na nádraží v Tachově a odsouzen podle nechvalně známého paragrafu 231 k dvaceti rokům vězení. Jako jednomu z mála odsouzených tehdejší státním soudem se mu podařil útěk z koncentračního tábora na Jáchymovsku. Po celý rok se skrýval, ale byl znovu zatčen a odsouzen k dalším dvaceti rokům ztráty svobody.

Při svém věznění v Leopoldově se Jiří Křivánek setkal s mnoha bývalými i současnými prominenty a o každém z nich dovedl pak velmi zajímavě a spravedlivě vyprávět. Propuštěn byl teprve 8. prosince 1965, tedy po téměř sedmnácti letech věznění.

V roce 1968 se stal zakladatelem a tajemníkem Klubu 231 na Uherskohradištsku, kde si získal popularitu i vážnost. Už jako čtyřicátník, na počátku sedmdesátých let, vystudoval ještě sociologii na filozofické fakultě Univerzity Karlovy, avšak nebylo mu dovoleno pracovat v tomto oboru a musel se opět vrátit k manuální práci. Naposledy byl pomocným dělníkem ve Stavební geologii.

Na sklonku života se velmi sblížil s okruhem přátel Charty 77, kterou nepodepsal jen proto, aby jeho osobní historie nedala podnět k dalším difamacím proti ní. Nicméně nezůstával nečinný. Již v kriminále se jako výjimečný jazykový talent naučil výborně několika cizím řečem a pořádal pro své přátele, signatáře Charty 77, výuku, při níž dovedl znamenitě hovořit o svém nelehkém životě, kterým prošel s tak příznačnou vervou i nevšedním osobitým humorem. Hodně přátel měl i na Slovensku, v kraji mezi řekou Moravou a Váhem, kde se cítil nejvíc doma.

Je velká škoda, že tento člověk, který ve svých necelých šedesáti letech našel tak absurdní smrt ~~na~~ pod koly tramvaje, nemohl již sepsat své paměti, k nimž se pořád chystal s přesvědčením, že ještě není pozdě. Ve středu 10. prosince se s Jiřím Křivánkem přišlo rozloučit do olšanské obřadní síně velice mnoho jeho přátel.

XXXXX

XXXXXXXXXXXX

XXXXX

Sjezd Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Ve dnech 4. až 7. prosince 1986 ve Valladolidu ve Španělsku se konal 29. sjezd Mezinárodní federace pro lidská práva, nevládní organizace přidružené k OSN, k Evropské radě a k UNESCO. Tato organizace sídlící v Paříži sdružuje na třicet národních ~~krajských~~ členských lid pro lidská práva a jejím čs. členem je Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných.

Sjezd ve Valladolidu byl věnován památce prvního předsedy Španělské ligy pro lidská práva, významného filozofa Miguela de Unamuna, od jehož smrti letos uplynulo 50 let. Pořádající regionální výbor španělské ligy pro autonomní oblast Kastilie a Leonu hostil v prostorách hotelu Filip Čtvrtý zástupce dvaceti národních lig. Československou ligu zastupoval Martin Hybler.

Sjezd se ~~kromě~~ kromě organizačních záležitostí federace zabýval situací v Nikaragui, Guatemale a Kanadě. Obsáhlá diskuse se také týkala problémů menšin v Evropě a v zemích islámu. Československý zástupce poukázal na to, že vlády východoevropských zemí systematicky odmítají vstupní víza mandátovaným pozorovatelům FIDH. Navrhl, aby na soudní procesy do výcho-

doevropských zemí jezdili pozorovatelé s vízy turistickými a ~~dk~~ deklarovali se u předsedy senátu až těsně před zahájením přeličení. Tento návrh byl za mítnut s tím, že podobné počínání porušuje statut nevládní organizace akreditované u OSN a že dotčené vlády by mohly právem požadovat odebrání akreditace. V minulosti už se FIDH musela takovým útokům v OSN bránit (zrušení akreditace požadovaly Argentina a Sovětský svaz).

V komentáři ke zprávě o činnosti VONS se Martin Hybler omezil na vyjmenování nejdůležitějších kontextů současné československé situace, kterým ostatně odpovídají typy trestních postihů, jimiž se VONS zabývá. Zmínil hospodářskou stagnaci a probíhající ekologickou katastrofu, náboženské oživení a kulturní vyprahlost země. Celkově charakterizoval situaci v oblasti lidských práv v Československu jako stacionární, přičemž ovšem upozornil na ~~xxx~~ drobné změny, které lze ze sdělení VONS vypožorovat - např. jisté zlepšení v ohledu na veřejnost procesů, snaha vyhýbat se velkým zásahům a zato postupovat individuálně proti četným jednotlivcům (zpravidla nepatřícím mezi známé osobnosti), jakož i na meze této taktiky - viz hromadný záťah proti Jazzové sekci.

Novým předsedou FIDH byl zvolen pařížský advokát Daniel Jacoby. Dosa-
vadní předseda Michel Blum byl totiž zvolen předsedou Zvláštního výboru
nevládních organizací při ODN v Ženevě, který sdružuje 60 organizací.
Člen VONS Ladislav Lis byl znovuzvolen jedním z místopředsedů FIDH.

Sjezd přijal za členy FIDH nové ligy - dominikánskou, iránskou, maure-
tánskou, polskou a britskou. S platností provizorní do příštího sjezdu
přijal také ligu alžírskou (předseda Alí Yahya) s tím, že do této doby má
vyjednat koordinaci s druhou alžírskou ligou (předseda Omar Menuar), která
rovněž žádá o přijetí. Prozatím odložil přijetí ligy bangladéšské,
maltské a dvou lig mexických, které požádal, aby se rovněž pokusily o
koordinaci činnosti a společnou reprezentaci (statut FIDH nepřipouští dvě
členské ligy z téže země).

Martin Hybler pozval delegáty k návštěvě Československa a zdůraznil
význam přímého osobního kontaktu mezi členy jednotlivých lig.

Předseda španělské ligy, republikánský veterán Antonio García-Borrajó
vzpomínal na československé interbrigadisty, s nimiž se znal, přál nám
hodně úspěchů v boji za svobodu a demokracii, zdůrazňoval, že budeme-li
potřebovat, jsou španělští demokraté hotovi svůj dluh splatit.

xxxxxx

xxxxxxxxxxxxxx

xxxxxx

Dopis manželek funkcionářů Jazzové sekce prezidentovi republiky

Vážený pane prezidente,

V Praze 3. prosince 1986

obracíme se na Vás v nejtěžších chvílích našich životů, kdy nemáme
jimou možnost obrany a jsme plny obav o zdraví a osud našich manželů a
blízkých ve vazbě věznice MS č.1 v Ruzyni. Od 2. září t.r., kdy bylo začte-
no všech sedm členů výboru Jazzové sekce PP SH (o situaci jsme Vás infor-
movaly dopisem ze 7. září), se neustále setkáváme s porušováním práv obža-
lovaných, které se v posledních týdnech vystupňovalo. Z minima informací,
které máme k dispozici, jasně vyplývá, že vyšetřovací orgány se rozhodly
zlomit obžalované a nahradit nedostatek důkazů obžaloby jakýmkoli druhem
"přiznání" či "prohlášení".

- Obžalovaným jsou zadržovány léky a s největší pravděpodobností se úmyslně
pozdržuje léčení chronických onemocnění ing. Čestmíra Hunáta a Josefa
Skalníka, s cílem oslabit jejich zdraví a osobnost a donutit je k povol-
nosti.
- Některé výsledky trvaly až 17 hodin.
- Obžalovaní jsou systematicky izolováni, některým z nich je úmyslně za-
držována korespondence od rodin a přátel, příbuzným nebyly povoleny
návštěvy ani po uzavření vyšetřovacího spisu. Korespondence z vězení
je opožďována a nepravdivá.
- Přesto, že případ je veden po linii hospodářské kriminality, je na obža-
lované vyvíjen nátlak, aby se vyjadřovali k politickým obviněním či pode-
pisovali politicky motivovaná a formulovaná prohlášení.
- Obžalovaní jsou záměrně dezinformováni, je jim z různých stran naznačo-
vána možnost rozpadu jejich rodin a možnost předčasného propuštění v
případě změny výpovědi.

Tento nátlak vede u všech obžalovaných ke zhoršení jejich psychického stavu, dopisy některých z nich výrazně naznačují i zhoršení zdravotního stavu.

V této situaci se na Vás, vážený pane prezidente, obracíme s naléhavou žádostí o zásah ve prospěch přísného dodržování zákonů a práv obžalovaných. Prosíme Vás, abyste zasáhl se vší mocí svého úřadu, protože situace našich blízkých se stává díky nezákonnému nátlaku vyšetřujících orgánů kritickou. Také bychom Vás rády upozornily, že případné zneužití někoho z obžalovaných k veřejnému vystoupení považujeme za předem zmanipulované, vynucené a morálně zcela bezcenné, pokud se stejné možnosti veřejně vystoupit nedostane i ostatním obžalovaným.

Vážený pane prezidente, nedopusťte, prosíme, aby se z případu Jazzové sekce stala prestižní záležitost Veřejné bezpečnosti a prokuratury a aby došlo k odsouzení poctivých a společensky aktivních lidí, kteří celým svým životem a činností směřovali nikoli k osobnímu obohacování, ale k celospolečensky prospěšné práci ~~na~~ pro mladou generaci.

Jana Škalníková, U Letenského sadu 10, Praha 7

Ing. Dana Huňátová, Nad Šárkou 104, Praha 6

Jarmila Kouřilová, Čkalova 5, Praha 6

Ing. Rostislava Krivánková, Dejvická 31, Praha 6

Na vědomí a k vyjádření: ÚV KSČ - Kancelář Federál. shromáždění - ministerstvo kultury ČSR - federální ministerstvo vnitra - ministerstvo spravedlnosti SR - Generální prokuratura - Čs. červený kříž (se žádostí o zprostředkování návštěv)

XXXXX

XXXXXXXXXXXXXX

XXXXX

Rozhovor s Jurijem Orlovem: Vymeziť morální principy a působit na masy
(podle deníku Le Monde)

Jurij Orlov, nedávno vypovězený z SSSR, patří k těm "významným disidentům", jejichž propuštění z vězení je do značné míry dílem protestů západního veřejného mínění a tlaku západních vlád. Jistě není poslední, seznam vězňů z přesvědčení je dlouhý, čítá přes tisíc jmen. Setkali jsme se s ním začátkem listopadu 1986 ve Vídni, kde se účastnil akcí ve prospěch lidských práv, organizovaných paralelně se schůzkou ministrů zahraničí v rámci Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

Otázka: Ocitl jste se náhle, z dalekých končin Sibiře, ve víru událostí; jste obklopen novináři, všechna hnutí na obranu lidských práv vás žádají o spolupráci, přijímají vás významné politické osobnosti. Jak se v této roli cítíte?

Odpověď: Velmi dobře, cítím se zcela svobodný, nezažil jsem psychický šok. Před tím devítiletým "přerušením" jsem v Moskvě také žil velmi aktivním životem, naplněným tiskovými konferencemi a setkáními. A tam to navíc bylo nebezpečné.

Otázka: A užitečnější než zde?

Odpověď: Ano, také. Dosáhli jsme jistých výsledků. Dokud jsme se neozvali, Západ nevěnoval pozornost ustanovením Závěrečného aktu z Helsinek, týkajícím se lidských práv a neoficiálním kontaktům mezi jednotlivci. Teprve později to někteří západní politici zařadili do svých politických programů.

Otázka: Vaše zatčení, stejně jako pozdější Ginzburgovo a také vypovězení Sacharova do vyhnanství zřejmě ukončilo toto období a podobné formy činnosti.

Odpověď: Ne. Například Skupina pro nastolení důvěry mezi SSSR a USA pokračuje v naší tradici, využívá našich zkušeností, naší taktiky. Ale je to samozřejmě velice obtížné.

Otázka: Nejde o začarovaný kruh? Stanete se disidentem, abyste pomohl osvobodit jiné disidenty, uvězní vás... a tak stále KŽ dokola?

Odpověď: Ne nutně. Jistě. Tento druh akcí, zaměřených na propuštění vězňů, bude stále zapotřebí. Ale demokratizace, o kterou nám jde, neznamená jen svobodu pro malou hrstku disidentů. Dnes například v SSSR nikdo, kdo by neznal Andreje Sacharova. A to už je nějaký výsledek. Někteří sice

věří tomu, co o něm šíří oficiální propaganda, ale jiní se domnívají, že má pravdu a propagandě nedůvěřují.

Ve vyhnanství na Sibiři jsem měl příležitost hovořit s dělníky. Zpočátku jsem byl zcela izolován, prezentovali mě tam jako špiona. Ale později jsem získal důvěru. Všichni si myslí, že Sacharov a lidé jako já se především věnujeme tomu, co se týká celého obyvatelstva, např. korupci. Díky špatné informovanosti se většinou domnívají, že se zabýváme tím, co je trápí nejvíce: velkým rozdílem v životní úrovni byrokracie na jedné straně a obyčejných lidí na straně druhé, sociální nerovností, nepořádky v hospodářství, nemožností dělníků hájit svá práva, nedostatkem bytů atd.

Bohužel, takovými konkrétními problémy se zabýváme velmi málo.

Někteří se pokoušeli takto pracovat v masách - setkal jsem se s nimi v táboře - ale k tomu je třeba vzdát se v životě všeho ostatního. Já jsem například vědecký pracovník, chtěl jsem také pokračovat ve vědeckovýzkumné práci. Práce s masami je nevděčný úkol, je mnohem větší obětí než intelektuální disidentsví. A také vás v sovětských podmínkách velmi brzo odhalí. Celá činnost musí mít podzemní charakter, je to práce profesionálního revolucionáře.

Ale to, co jsme dělali my, bylo také velmi užitečné. Je třeba nejen práce mezi masami, ale i "otevřených" akcí, založených na mravních principech. V tomto směru máme v Rusku (v minulém století a na začátku tohoto století) velmi špatné zkušenosti s akcemi, které nebyly založeny na pevných morálních principech.

Otázka: Pozoroval jste během svého dlouhého pobytu v sovětských vězeních změny životních podmínek vězňů ?

Odpověď: Došlo ke zhoršení, zvláště za Andropova, kdy vstoupily v platnost nové zákony, dovolující libovolně prodloužit odsouzeným tresty, a to stejně jako za Stalina bez soudního projednávání. Tyto nové zákony nebyly však ve velkém měřítku používány a nyní, za Gorbačova, bylo dokonce od některých řízení, která byla ve smyslu těchto zákonů započata, upuštěno. Jde však o ojedinělé případy a ~~je~~ nelze z nich vyvozovat nějaké obecné závěry. Pokud pak jde o osobní situaci vězňů, je třeba říci, že velmi závisí na intervencích západních politiků a na kampaních, které se na Západě organizují v jejich prospěch.

Otázka: Přesto s vámi bylo špatně zacházeno.

Odpověď: Ano, v roce 1982 k tomu využili některých kriminálních vězňů. Vězenské orgány se mě pokoušely prezentovat jako někoho, kdo vyvolává rvačky. Pak docela stačí pouhé obranné gesto.

Otázka: Ale proč toto ~~nebezpečné~~ aranžmá, když si vedení (tábora stejně jako státu) může stejně dělat, co uzná za vhodné ?

Odpověď: SSSR jako socialistický stát velmi dbá na zachování zdání, že jedná v souladu se zákony, a to i na nejnižší úrovni. I ten nejposlednější vězeňský dozorce musí být přesvědčen, že jedná korektně. Ospravedlňují se tím před sebou i před historií. Pro chtěnou solidnost systému je to nutné.

Otázka: A co se změnilo za Gorbačova ? Není člověk jako on, méně primitivní než jeho předchůdci, ve skutečnosti daleko nebezpečnější pro hnutí za lidská práva ?

Odpověď: Bylo by to nebezpečnější pro ty, kteří jsou sami primitivní. Gorbačov je mazanější, ale i pružnější a obratnější. Hnutí za lidská práva se tedy také musí stát obratnějším, pozvednout se na vyšší úroveň, dokázat dobrou vůli. Věřím, že metody, kterých jsme užívali, budou zachovány.

Otázka: Máte pocit, že dochází ke změnám ?

Odpověď: V každém případě lze nyní sveobodně mluvit - doma, v rodinném kruhu, což před dvaceti lety nebylo možné. A věřím, že mezi mladými lidmi se najdou takoví, kteří se rozhodnou jednat stejně jako my. Je to logické.

Otázka: Ve Vídni se ukázalo, že sovětské představitelé nereagují už tak hrubě a brutálně, jsou-li konfrontováni s problematikou lidských práv. Dokonce ani nevyvolali skandál, když jste se jako pozvaný člen americké delegace přímo účastnil konference.

Odpověď: To je pravda, a tím lépe. Konec konců jsem Rus, stejně jako oni. Jako takový mohu jediné s radostí konstatovat, že Rusové už nejednají

tak hloupě jako dříve.

(Otázky kladl Jan Krauze, Le Monde 14. listopadu 1986)

Na otázku zástupce tiskové agentury Palach Press (Londýn) Jurij Orlov prohlásil, že se nejen velmi zajímá o činnost Charty 77 a celého čs. hnutí za lidská práva, ale že by velmi rád navázal s Chartou 77 kontakt v podobě diskuse o společných problémech.

XXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXX

V samizdatu nově vyšlo.....

Vokno č. 11, časopis pro druhou a jinou kulturu, nepaginováno, cca 100 stran A4

zprávy o nezávislých kulturních akcích - Luboš Vydra "O automobilismu" - Josef Novák "Apoštolská mise svatého bigbítu pro severozápadní Čechy z Prahy alias Ze života mládeže + fin de siècle v ČSSR" - rubrika Hudba: rozhovor s Karlem Kocourem Havelkou z Vídně; dr sax von drak "Je třeba si zvykat"; Víta: "Jak si atomová Mihule nezazpívala svou labutí píseň"; Heřman Chromý "Bez sebevzdělávání to nepůjde"; SIM "Punk is dead ?! Nou future ?"; Václav Žutan a další "Punk 'made in Czechoslovakia' ? Punk v Čechách ? Žije dál nebo je tu po smrti ?"; rubrika Literatura: Jiří Brabec "Poznámka k diskusi o jednom sborníku"; Egon Bondy "S/M is dead"; Jindřich Frenát "Problém Lenka Marečková" a dopis Magora k této polemice; - rubrika Divadlo: Magor "Havlovy hlubiny" a další články redakce, Jiřího Kováře a Jindřicha Frenáta - rubrika Výtvarné umění: -xy- "Ladislav Růžička (pupen)"; -jč- "Bohuslav Reynek" (o výstavě) - rubrika Můj kraj, stejně jako tvůj kraj, jde do prdele: přetisk z časopisu Sado/Maso "Máchystán - reportáž" - nová rubrika o současných proudech filozofického myšlení: Ronald David Laining "Transcendentální zkušenost"; rubrika Ohlasy: Petr Jesenský z Jihu (k Bondyho polemice s R. Preisnerem o Pelcových Dětech ráje); Magor "Moc píšu s malým m" (o alternativních kapelách); Horna Pigment "Alternativně našminkovaný svatý" (polemika o alternativních kapelách); P. Blumfeld "Probírám se alternativním kalendářem" (úvaha); Literární příloha: básně J.H.Krchovského, Quido Machulky, Ladislava Mládka, Jiřího Oliče; prózy Ž., Luboše Vydry, Š. Lazorišáka (ve slovenštině), Věry Linhartové, Jacka Kerouaca.

XXX

Výběr č. 3 - pravidelný nepravidelník, nepaginováno, cca 40 stran A4

Allen Ginsberg "Básně raketa" (proza) verše z 50.let - Albert Marenčin "Anály patafyziky II - Řád Velkého panděra" a "Hara Kiri", časopis sprostý a zlomyslný". Hovadský manifest" - Jiří Stránský "Uniforma" (povídka z jáchymovského lágru z 50.let).

XXX

Diskuse č. 47 - prosinec 1986, teoreticko-politický občasník

Arkadij Rajkin "Bolí tě zuby ? Tak jásej !"; z rozhovoru s J.A.Ambarcumovem; Jaroslav Šabata "Situace v Praze byla spíše odlišná"; Luboš Kohout "Výročí, výročí, výročí...." (polská krize a výjimečný stav 1980-81 v dobovém pohledu čs. exilového tisku - Listy a Svědectví); Milan Šimečka "Hodina naděje"

XXX

Paraf (Paralelní Akta Filozofie), čís. 5, 1986, 106 stran A4

Články, studie: Zdeněk Kratochvíl "Čas a dějiny očima křesťanské gnoze"; SK "Pojetí lidské přirozenosti v německé a české reformaci"; Martin Hybler "Prologomena k fenomenologii stínu" - Překlady, komentáře: Theo de Boer "Historie Tamary A.", Fernand Seibt "Utopie jako funkce zásadního myšlení" - Recenze, anotace, polemika: Václav Benda "O neblahých pamfletech"; R. Pavlot "Na téma teologie a filozofie"; Petr Krejčí "Poznámky k článku Pavla Filipiho 'Víra a čin'"; Václav Havel "Cestou k poslednímu".

XXX

Ze zásuvky i z bloku, listopad 1986, 128 stran A4

Akademik A.G.Aganbegjan o Slušovicích (informace o článku v sovětském časopise EKO - Ekonomika i organizacija promyšlennogo proizvodstva); "Co píše o slušovickém družstvu moskevská Pravda" (výťah článku); "Nezveřejněné vystoupení M. Gorbačova na sjezdu sovětských spisovatelů" (neofi-

ciální překlad záznamu besedy s vedením svazu spisovatelů); "Situace v Praze byla asi odlišná" (informace o rozhovoru s ředitelem Ústavu pro světovou socialistickou soustavu Akademie věd BSSR J. Ambareomovem, uveřejněném 1. listopadu t.r. v Rinascitě); Bohumil Hrabal "Proluky" (úryvky z nového románu); Milan Hübl "Ještě o těch věčně včerejších" (kritický komentář ke sborníku o česko-německých vztazích vydaném v r. 1985 v Mnichově Leopoldem Gottwaldem); "Silný úbytek počtu Němců a změny ve struktuře obyvatelstva v NSR" (informace o prognóze pro 21. století); "Nová fáze ve výstavbě vodních děl na Dunaji v Rakousku" (výťah z článků v rakouském tisku); Eva Kantárková "Milý Václave", (dopise Václavu Havlovi, reagující na pomluvy v Rudém právu); Luboš Kohout "Výročí, výročí, výročí... Polská krize a výjimečný stav 1980-81 v dobovém pohledu čs. exilového tisku" (úvaha); Anna Marvanová "Rozhovor s Jiřím Hájkem" (reakce na kampaň exilového Práva lidu); Jiří Ruml "Dvacetiletá známost" (volný přepis rozhlasové relace z roku 1966 věnované Václavu Havlovi k jeho padesátinám); Jiří Ruml "Století našeho tatínka", "Obchod lidským masem", "Bystrozraký Klement" (fejetony); Zdislav Šulc "Nové ukazatele - nové iluze" (komentář k současným diskusím v čs. ekonomickém tisku), "V zajetí falešného vědomí - ke kritice politické ekonomie socialismu" (první kapitola z připravované práce); Olga Šulcová "Pan Kavka", "Bouda" (ukázky z rukopisu "Cesta do hlubin dělníkovy duše"); Rudolf Zukal "Československá orwellovština" (kritická recenze knihy Josefa Skály "Postřehy a fikce George Orwella"); "Orwell v československé praxi" (glosa).

Olga Šulcová: "Cesta do hlubin dělníkovy duše", 95 stran A4, prosinec 1986, 12 povídek, z nichž některé zveřejnilo periodikum Ze zásuvky a z bloku.

Milan Hübl: "Rétorika není politika - aneb Když ne do vánoc, tak do velikonoce... a tak dále do kola?", 5 stran A 4, prosinec 1986; kritický komentář k současným fámám o nastávajících změnách ve vedení KSČ a státu.

Jiří Ruml: "Výzva našim historikům", recenzní žádost o vyjasnění některých historických bludů, obsažených v televizním seriálu o Klementu Gottwaldovi; 13. prosince 1986, 3 strany A 4.

Vladimír Kadlec: "K (ekonomickým) výsledkům roku 1986", prosinec 1986, 1 strana A 4, k údajům ve Statistické ročence.

Rudolf Battěk: "Dva pohledy na fenomén Charty 77", říjen-listopad 1986, 8 stran A 4.

xxxxx

xxxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxx

Krátké zprávy

K 15. výročí založení Jazzové sekce vyšla v Praze publikace Jací jsme. Obsahuje výsledky ankety k činnosti JS, dále přehled 15.leté činnosti, jmenný rejstřík hudebníků a skupin, přehled vydaných titulů edice Jazzpeit a edice Situace a konečně nástin historie patnáctiletého boje o nezávislou existenci Jazzové sekce.

Signatář Charty 77 a člen Výboru na obranu práv maďarské menšiny v ČSSR dr. Miklos Duray poslal dne 16.12.1986 generálnímu prokurátorovi stížnost, v níž popisuje, jak byl 7.12.1986 ve večerních hodinách v Praze, kde byl na návštěvě, zadržen, a to v blízkosti bytu jeho přítele Petra Uhla, odkud odcházel. Miklos Duray byl podroben ponižujícímu výslechu a osobní prohlídce. Příslušníci StB ho uráželi tím, že ho označovali za nacionalistu. Po dvou hodinách výslechu v budově VB na náměstí Míru ho vyprovodili na nádraží, odkud M. Duray odjel do Bratislavy. Ve své stížnosti požaduje Miklos Duray po generálním prokurátorovi vysvětlení tohoto neoprávněného zákroku.

Prohlášení signatáře Charty 77 a spisovatele Jaromíra Šavrdy z Ostravy z 23.11. 1986 se týká jeho dopisu finskému PEN klubu, jehož je J. Šavřda členem. Dopis pojednával o Anatoliji Marčenkovi (jeho český překlad zveřejnily Informace o Ch 77-7-86). Jaromír Šavřda upozorňuje v prohlášení na to, že čs. pošta dopis do Finska neodeslala a poskytla mu náhradu 540,- Kčs. "Co je však 540,- Kčs proti tolika měsícům utrpení ušlechtilého

člověka z Gulagu", ptá se Jaromír Šavřda a rozebírá dále problematiku posťtovní svobody, nedotknutelnosti dopravovaných zpráv a policejních provokací, vedoucích k trestním stíhání. Čtenářům Infochu je známo, že krátce po napsání prohlášení Jaromíra Šavřdy Anatolij Marčenko v sovětském vězení zemřel.

x

Okresní oddělení pasů a víz v Gottwaldově zamítlo žádost o vydání cestovních dokladů Stanislavu Devátému (signatáři Charty 77 a členu VONS), který chtěl cestovat do socialistických států, dále jeho matce Boženě Deváté, která chtěla navštívit svého syna Jiřího Devátého, žijícího legálně v Rakousku a konečně Ivaně Deváté, která v Rakousku chtěla navštívit svého neřizletilého syna Tomáše, který se tam legálně vystěhoval se svým otcem Jiřím Devátým. Všichni tři odmítnutí žadatelé podali proti rozhodnutí okresního oddělení pasů a víz stížnosti.

XXXXXX

XXXXXXXXXXXX

XXXXXX

Jiří Ruml: Třikrát je skoro moc (fejeton)

Nechtělo se mi o tom psát, ale pak jsem si řekl, že by mě uvnitř hryzlo, kdybych si to nechal jen pro sebe. Už je tomu asi měsíc, možná i šest neděl, co jsem zaslechl zajímavou zprávu, že mezi pražskými vysokoškoly zavládl jakýsi neklid hraničící s nepokojem kvůli zabavenému číslu moskevské Pravdy, kde se mělo psát o něčem nepříjemném pro zdejší vrchnost. A že prý se tenhle výtisk prodává pod rukou za horentní sumu.

Fáma, usoudil jsem a nevěřil, třebaže zpráva pocházela z mé rodné Plzně, ale za pár dní jsem ji slyšel v Karlových Varech, kde prý ono číslo Pravdy nebylo doručováno ani ruským lázeňákům. A vzápětí přišla podobná zvěst z Teutnova, tam dokonce měli inkriminovaný výtisk prodávat na černém trhu sovětských vojáků, dočasně tam umístění už osmnáct let.

Ríká se, že není šprochu atakdále, proto mě začalo zajímat, co tam jako mělo být vytištěno tak pohoršlivého, že jsme se to neměli dovědět. Jedni tvrdili, že se tam jistojistě psalo o rozmařilém životě našich vládců, kteří mají svá konta v kapitalistické cizině. Druzí se zase dušovali, že kdosi nejvyšší kritizoval naše přebujelé administrativní zřízení jako byrokratické, když máme na patnáct milionů obyvatel tři vlády. A třetí verze je podle mne nejpozoruhodnější: někdo v Moskvě se dal slyšet, jaká historická šance byla promarněna srpnovým vstupem vojsk do Československa v roce 1968, že jsme dneska mohli být všichni mnohem dál v ozdravení socialismu, kdyby toho vskutku nebylo.

A to mnou přímo otrásl. Ne proto, že bych o skutečnostech zde uvedených sám pochyboval, naopak se mi jeví jako uměřené, ale nedovedu si představit, že by se o tom psalo právě v Moskvě. Jde patrně o transplantaci určité reality do sféry zbožných přání, jinak si to nedovedu vysvětlit. Víme, že všechny tyto prohřešky existují, ale chceme, aby nám to potvrdil někdo jiný, snad hodnověrnější.

Kdekdo je už nedočkavý, kdy se u nás taky něco trochu pohne z místa. Jestli k lepšímu či horšímu se obvykle pozná až dodatečně, důležitý se zdá právě sám pohyb. Když se na to někdo nesměle odváží pozeptat veřejně, třeba na nějaké schůzi, ideologičtí vůdcové rychle a striktně prohlásí, že u nás netřeba cokoli měnit, že máme své zkušenosti a především vlastní poučení, které se tolik osvědčilo při normalizaci, jak oni říkají zklidnění společnosti do naprosté nehybnosti. A vůbec nejvíc je zajímavá kdože se na nějaké změny ptá, zda to náhodou nejsou zase ti nespokojení osmašedesátníci, kteří by se chtěli z opozice vrátit zase do pozice.

Pořád stejný problém. Strážci slalomové linie se ani tak neobávají o další socialistický vývoj státu, vždyť koneckonců v osmašedesátém taky horlivě obrozovali až do 21. srpna, oni mají spíš strach, aby nepřišli o vlastní prebendy, kterých se po intervenci tak snadno zmocnili. A právě v tomto bodě se nejtřetelněji projevuje naivita obou stran. Té, která si myslí, že zmrtví navždy jakýkoli pohyb ve společnosti, ale i té druhé, pokud se spoléhá na nějakou další pomoc zvenčí. Líbivé řečičky totiž ještě nikoho nespasily, tenhle druh revoluce není na vývoz, tady nadále platí bezvýhradné embargo, protože vždycky je lepší partner poslušný než ten, který je žádostiv změn.

Myslím proto, že se zbytečně konejšíme takovými zaručenými zprávami, které pak letí republikou jako fáma. I nadále se bude nahoře žít rozmařile, a k čemu konta, když se dá všechno potřebné dovést z ciziny za státní peníze. A stále budou ústřední orgány ČSSR a ČS zabírat v pražském telefonním seznamu celou jednu stranu. Dohromady je takových institucí pětasedmdesát, a když k nim připočteme bratislavské, dělá to rovnou stovku. Taková je pravda a tenhle ščot dovedeme spočítat i bez moskevské Pravdy. Jiná otázka je, co s tím dělat, ale to přece zůstane starostí veskrze naší,

Bylo by velice snadné spoléhat, že někdo cizí dá do pořádku naše záležitosti, ale též značně změkčilé a navíc i nebezpečné. Jsou věci, které si člověk musí v životě vyřídit sám, a ještě důležitější je to pro národ, aby si vůbec ještě vážil sám sebe. Zatím nic tak převratného v tomto směru nevidím ani u nastupující generace, která nanejvýš hořekuje, jaké obtížné dědictví jsme jí ~~xx~~ zanechali. Nedávno jsem četl v Mladém světě, že svazácká organizace na Českém vysokém učení technickém uspořádala pro své členy pouštění draků a jaká to byla zdařilá akce. Takový drak se sice v povětrí dost hýbe, ale že by právě tohle byl ten nejpotřebnější pohyb ve společnosti je představa, která se vymyká zdravému rozumu.

O zbabělosti předků se dají natáčet vícedílné televizní seriály, ale tím se zbabělost současníků neumenší, a pokud jde o nebezpečí ~~xxxx~~ vnějšího zásahu, ani tentokrát by pomoc nebyla jistě tak docela nezištná. Základem přátelství musí být rovnost a volnost, a jestli jsou všechny ty mírové návrhy míněny doopravdy, pak by se mělo především odčinit to, co kdysi porušilo rovnováhu vzájemné důvěry a Československu přiřklo nikoliv z naší vůle statut jaderného rukojmí.

Třikrát v životě žádat po někom záchranu a být za to ještě vděčný, je vskutku nedůstojné příliš, protože pak by se vidina samostatnosti a svébytnosti, tolik teď proklamovaná pro jiné, vzdálila od nás do nedohledna. Až na ony věčné časy.

4. prosince 1986

XXXXXX

XXXXXXXXXXXXX

XXXXXX

Přetiskování či jiné přebírání textů zveřejněných Infochem je v zásadě možné. Jde-li však o texty psané přímo pro Infoch, žádáme, aby byl při přebírání vždy uveden pramen. Bez uvedení pramene je možno přebírat dokumenty Charty 77, sdělení VONS, petice, otevřené dopisy, fejetony, jakož i texty, z ~~xxxxx~~ jejichž charakteru či uvedení je zřejmé, že nebyly psány pro Infoch.

XXXXXX

XXXXXXXXXXXXX

XXXXXX

XXXXXX

XX

X